

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

НАУКОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у 2000 році. Виходить щомісяця.

Індекс журналу в каталозі передплатних видань України – 21842

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 20694-10494ПР від 28.04.2014

№4(178)
2016

УДК 330 Журнал входить у перелік фахових видань з економічних наук
(перереєстрація: Наказ МОН України № 261 від 6.03.2015)

ISSN 1993-6788

Журнал 1 березня 2007 року зареєстровано в Міжнародному центрі періодичних видань
(ISSN International Centre, м. Париж).

Журнал зареєстровано та проіндексовано у таких міжнародних наукометричних каталогах та базах даних:

SciVerse Scopus – з жовтня 2009 року (SJR 2014 = 0,180; індекс Хірша = 3);

Index Copernicus – з січня 2010 року (ICV 2014 = 97,31);

EBSCOhost та Ulrich's Periodicals Directory – з 2011 року;

EconLit – з жовтня 2013 року;

Cabell's Directories – з грудня 2013 року;

ABI/Inform by ProQuest – з січня 2014 року.

Засновник і видавець: ВНЗ «Національна академія управління»
Україна, 01011, Київ, вул. Панаса Мирного, 26
Голова редакційно-видавничої ради **С.А. Єрохін**
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4714 від 23.04.2014

Редакційна колегія:

Єрмошенко Микола Миколайович

- **головний редактор**
доктор економічних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України

Бурлака Григорій Григорович

- **заступник головного редактора**
доктор економічних наук, професор
доктор економічних наук, професор
кандидат економічних наук, доцент, PhD (Польща)
PhD, професор (Угорщина)

Базиліук Антоніна Василівна

Білан Юрій

Ваза Лашло

Герасименко Сергій Сергійович

Гончаров Юрій Вікторович

Гуткевич Світлана Олександрівна

Дорофієнко В'ячеслав Володимирович

- доктор економічних наук, професор
доктор економічних наук, професор
доктор економічних наук, професор
доктор економічних наук, професор
доктор економічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України
доктор економічних наук, професор
PhD (Польща)

Єрохін Сергій Аркадійович

Зубицький Ярослав

Кім Рене

Крацяк Мірjana

Лопатін Олексій Костянтинович

Лук'янов Володимир Сергійович

Максимович Ліляна

Мищенко Володимир Іванович

Моліна Морено Валентин

Панченко Євген Григорович

Подвезько Валентин Степанович

- PhD, професор (Південна Корея)
PhD, професор (Сербія)
доктор фізико-математичних наук, професор
доктор економічних наук, доцент
PhD, професор (Сербія)
доктор економічних наук, професор
PhD, професор (Іспанія)

Турскіс Зенонас Адомович

Шелудько Наталія Михайлівна

- доктор економічних наук, професор
кандидат економічних наук, доктор
математичних наук, професор (Литва)
доктор технічних наук, професор (Литва)
доктор економічних наук, провідний науковий
співробітник

де Ягер Йохан

- PhD, професор (Південно-Африканська Республіка)

Адреса редакції: Україна, 01011, Київ, вул. Панаса Мирного, 26, к.к. 401, 406
Тел., факс (044) 280-80-56; (044) 288-94-98; (044) 254-31-96
E-mail: eco@nam.kiev.ua (головний редактор); http://eco-science.net
lena@nam.kiev.ua (укр.-рос. блок); prokhorova@nam.kiev.ua (англ. блок)

Секретар редакції **О.О. Кривонос**

Випусковий редактор, коректор **Д.М. Прохорова**

Комп'ютерний набір та верстка **О.О. Кривонос, С.Ф. Єфіменко**

Літературна редакція **О.В. Кононович**

Рекомендовано до друку вченою радою ВНЗ «Національна академія управління» (протокол №1 від 28.01.2016)

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Передруки і переклади дозволяються лише за згодою автора та редакції.

Відповідальність за зміст рекламних оголошень несе рекламодавець.

Підписано до друку 11.04.2016. Обл.-вид. арк. 30,4. Ум. друк. арк. 39,3. Замовлення № 52.
Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад 1000 прим. Формат 70x100 1/16.

Віддруковано у ТОВ «Наш формат», 02105, м. Київ, пр-т Миру, 7.

З М І С Т

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Гавкалова Н.Л., Власенко Т.А. Формування системного базису синтезованого капіталу	8
Дуцька А.С. Ринкові бар'єри та їх вплив на розвиток конкурентних відносин	17
Козак Л.С., Данчук М.В. Еволюція ризик-менеджменту підприємства в сучасних умовах розвитку економіки: від фрагментарного до інтегрованого	23
Мельник Л.Г. Инструменты и ключевые факторы формирования сестейновой («зелёной») экономики	30
Селіверстова Л.С. Реструктуризація як засіб подолання кризових явищ на підприємстві	37

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Борошова Л., Друтаровска Я. Зміни у політиці безпеки Японії: порівняння витрат на оборону	45
Сазонов В.В., Николаев Д.В., Правиков О.В. Инвесторы мирового рынка золота: классификация и теоретические аспекты поведения	52

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Кусаїнов Т., Толисбаєв Б., Абільмажінов Е. Система землеробства і умови виробництва зерна в Північному Казахстані	58
Палашакова Д. Аналіз розвитку тіншової економіки у Словаччині в порівнянні з іншими країнами ЄС	63
Романенко Є.О., Чаплай І.В. Система маркетингових комунікацій в механізмах державного управління	69
Турчак В.В. Управління результативністю бізнес-процесів у малому підприємстві	79
Чех М.М., Василиця О.Б., Польовська В.Т. Імпортозаміщення та залучення прямих іноземних інвестицій в Україну	87

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Байтенова Л.М., Смыкова М.Р., Муталиева Л.М. Источники формирования конкурентных преимуществ в отельном бизнесе Казахстана	97
Блудова Т.В., Кулик А.Б. Роль взаємодії малих молокопереробних підприємств у регіональному розвитку АПК	104
Коршмарос Е., Шімонова М. Інноваційна діяльність малого та середнього бізнесу в окрузі Комарно (Словаччина)	111
Мок Кім Ман М. Цінність імені бренду: приклад застосування моделі Аакера	120
Полінкевич О.М. Оцінювання зовнішніх передумов формування корпоративного управління на підприємствах	126
Стражек С., Губенжек А. Показники поглинених фірм до та після продажу на прикладі малої перехідної економіки	133

З М І С Т

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Бжозовска А., Дацко М., Горб О.О. Значення логістики для забезпечення сталого розвитку сільських територій	143
Вень Л., Чжан Ц., Чжан А. Прокляття земельних ресурсів як рушійна сила розвитку: на прикладі мегаполісу Ухань (КНР) ...	155
Закіров Р.Т. Диверсифікація економіки мономіст Східноказахстанської області	170
Клименко В.В., Акімова Л.М., Корж М.В. Регіональні аспекти розвитку середнього класу в Україні	178
Кузнецова Н.В., Матев Н.А., Кочева Е.В. Комплексная оценка развития отраслей промышленного производства Дальневосточного федерального округа России	189
Миронова М.Д., Нугуманова Л.Ф., Маркова С.В. Инновационная региональная система профессионального образования как фактор развития человеческого капитала региона	204
Митяй О.В. Оцінювання конкурентоспроможності галузей аграрного сектору регіону	213
Тяглов С., Гарібова К., Череміна В. Взаємодія урядових структур, підприємств та освітніх установ: регіональні риси та можливості інтеграції	221

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Байжолова Р., Абылкасимова Ж., Рамашова А. Проблемы кадрового обеспечения инновационной сферы	232
Галло П., Таушова М., Гонос Я. Моделювання лідерського стилю на основі управлінської сітки	246
Қуосұван Б. Ринкові фактори впливу на регулярний вибір «Тайських авіаліній» пасажирами внутрішніх рейсів	253
Муафі Роль стійкої бізнес-моделі у забезпеченні відповідності фірми запитам середовища та її вплив на соціальні показники роботи	257
Тєянїнґрум А., Азіс А.М., Іріянтї М. Модель культури якості для малого та середнього бізнесу	265

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Зоря С.П. Особливості конкуренції на страховому ринку України	274
Олешко А.А. Стабілізаційні імперативи державної податкової політики	280
Сейтім А.Е. Анализ криптовалюты «биткоин» на соответствие основным функциям денег	286

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Корнеева Т.А., Поташева О.Н. Разработка методов анализа затрат, связанных с качеством	294
Максимів Ю.В. Звітність як важливий інструмент в забезпеченні взаємодії зацікавлених сторін	304

З М І С Т

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Ахмедов Р.С. Роль соціальних мереж у впізнаваності бренду та прийнятті рішення про покупку	311
Белецкий А.Я. Матричний протокол обмену ключами шифрування по открытым каналам связи	318
Ель Хатіб Т.Т. Емпіричне дослідження взаємозв'язку сільгоспекспорту та економічного зростання: тести на коінтеграцію та каузальність за даними Єгипту	327
Ємельянов О.Ю., Лесик Л.І., Петрушка Т.О. Моделювання показників оцінювання конкурентного потенціалу промислового підприємства ...	340
Ковбасюк Ю.В. Краудсорсинг як інструмент публічної влади	349
Козловский В.Н., Заятров А.В., Афиногентова Н.В. Прогнозирование влияния факторов сезонности в оценке качества и затрат на ее обеспечение в период гарантийной эксплуатации автомобилей	358
Корнєєва Т.С. Методика визначення рейтингу впливу чинників розвитку підприємства на ефективність праці	368
Луцяк В.В. Аналіз стану та перспективи розвитку малого виробничого підприємства на основі динамічних здібностей	386
Манжос Т.В., Мельник О.О. Модель дифузії інновацій з урахуванням реклами в умовах сегментованого ринку	401
Маслиган О.О. Роль економіко-математичного моделювання в підвищенні ефективності управління оборотними коштами: на прикладі підприємств туризму	408
Ніколіна І.І., Бондар М.В. Обґрунтування шляхів розвитку підприємства з використанням виробничих функцій	416
Педько І.А. Визначення конкурентоспроможності підприємств-виробників бетону та виробів з бетону на основі дуального оцінювання сервісної діяльності	427
Петрушка І.М., Мороз О.І., Петрушка К.І. Математичне моделювання ресурсозберігаючих технологій очищення стічних вод	433
Полозова Т.В. Методичне забезпечення оцінювання можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства	440
Семенов С.Г., Гавриленко С.Ю., Челак В.В. Розробка параметричного критерію реєстрації аномальної поведінки комп'ютерних та телекомунікаційних систем на основі економічних тестів	451
<hr/>	
Відомості про авторів	460

NATIONAL ACADEMY OF MANAGEMENT

ACTUAL PROBLEMS OF ECONOMICS

SCIENTIFIC ECONOMIC JOURNAL

Founded in 2000. Academic monthly journal.

Subscription index in Ukraine – 21842

Registration license: KB № 20694-10494ПП, issued 28.04.2014

№4(178)
2016

УДК 330 The journal is licensed as academic, professional journal in all economic sciences
(Revalidation: Decree of the Ministry of Education and Science # 261 as of 6.03.2015)

ISSN 1993-6788 (Since March 2007).

The journal is registered and indexed in the following international catalogues and databases:

SciVerse Scopus – since October 2009 (SJR 2014 = 0,180; H-index = 3);

Index Copernicus – since January 2010 (ICV 2014 = 97,31);

EBSCOhost and Ulrich's Periodicals Directory – since 2011;

EconLit – since October 2013;

Cabell's Directories – since December 2013;

ABI/Inform by ProQuest – since January 2014.

Founder and published:

National Academy of Management

Vul. Panas Myrnygo, 26, 4th floor, Kyiv, 01011

Head of the Editorial-Publisher Council – Serhiy Yerokhin

Publishing license: ДК № 4714, reissued 23.04.2014

Editorial Board:

Mykola Yermoshenko

- **Editor-in-Chief**

Dr. Sc. (Economics), Prof., Emeritus of Sciences and Technology of Ukraine

Grygoriy Burlaka

- **Deputy Editor-in-Chief**

Dr. Sc. (Economics), Prof.

Antonina Bazylyuk

- *Dr. Sc. (Economics), Prof.*

Yuriy Bilan

- *Ph.D, Asst. Prof. (Poland)*

Laszlo Vasa

- *PhD, Dr. habil. (Hungary)*

Serhiy Gerasymenko

- *Dr. Sc. (Economics), Prof.*

Yuriy Goncharov

- *Dr. Sc. (Economics), Prof.*

Svitlana Gutkevych

- *Dr. Sc. (Economics), Prof.*

Vyacheslav Dorofienko

- *Dr. Sc. (Economics), Prof., Honorary Fellow in Education of Ukraine*

Serhiy Yerokhin

- *Dr. Sc. (Economics), Prof.*

Jaroslav Zubrzycki

- *PhD (Poland)*

Renee Kim

- *PhD, Professor (South Korea)*

Mirjana Kranjac

- *PhD, Professor (Serbia)*

Oleksiy Lopatin

- *Dr. Sc. (Physics&Mathematics), Prof.*

Volodymyr Lukyanov

- *Dr. Sc. (Economics), Assoc. Prof.*

Ljiljana Maksimovic

- *PhD, Professor (Republic of Serbia)*

Volodymyr Mishchenko

- *Dr. Sc. (Economics), Prof.*

Valentin Molina Moreno

- *PhD, Professor (Spain)*

Yevgen Panchenko

- *Dr. Sc. (Economics), Prof.*

Valentyn Podvezko

- *PhD (Economics), Dr.Sc. (Mathematics), Prof. (Lithuania)*

Zenonas Turskis

- *Dr. Sc. (Technology), Prof. (Lithuania)*

Natalia Sheludko

- *Dr. Sc. (Economics), Leading Research Fellow*

Johan de Jager

- *PhD, Professor (South Africa)*

Editorial Office:

Ukraine, 01011, Kyiv, vul. Panas Myrnygo, 26, 401-406

Tel./fax.: +(38044) 280-80-56; 288-94-98; 254-31-96; <http://eco-science.net>

E-mails: eco@nam.kiev.ua - chief editor; prokhorova@nam.kiev.ua (submissions in English); lena@nam.kiev.ua (submissions in Russian and Ukrainian)

Administrative secretary – **Olena Kryvonos**

Managing editor, proof reading: **Darina Prokhorova**

Computer page positioning and layout: **Olena Kryvonos, Serhiy Yefimenko**

Text editing, abstracts translation: **Oleksandr Kononovych**

Responsibility for facts, quotations, private names, enterprises and organizations titles, geographical locations etc. to be bared by the authors.

The editorial office and board do not always share the views and thoughts expressed in the articles published.

Reprints and translations are allowed on the written consent with the editorial office and the author.

Responsibility for the advertisement contents to be bared by the advertiser.

Printing facilities:

"Nash Format", prospekt Myru, 7, Kyiv-02105, Ukraine.

CONTENTS

ECONOMIC THEORY AND HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT

Gavkalova N.L., Vlasenko T.A. Systematic basis formation for synthesized capital	8
Dutska A.S. Market barriers and their influence on the development of competitive relations	17
Kozak L.S., Danchuk M.V. Evolution of enterprise risk management under current conditions of economic development: from fragmented to integrated	23
Melnyk L.G. Instruments and key factors of sustainable ("green") economy formation	30
Seliverstova L.S. Restructuring as a means of overcoming crisis phenomena at enterprise	37

WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Borosova L., Drutarovska J. Differences in Japan's security policy: comparison of military spendings	45
Sazonov V.V., Nikolaev D.V., Pravikov O.V. World gold market investors: classification and theoretical aspects of behavior	52

NATIONAL ECONOMY AND ITS MANAGEMENT

Kussainov T., Tolysbayev B., Abilmazhinov E. Farming systems and grain production conditions in the Northern Kazakhstan	58
Palascakova D. Analysis of shadow economy in Slovakia: comparison to other EU countries	63
Romanenko Y.O., Chaplay I.V. Marketing communication system within public administration mechanisms	69
Turchak V.V. Performance management of business processes in small business	79
Chekh M.M., Vasylytsya O.B., Polovska V.T. Import substitution and foreign direct investment promotion in Ukraine	87

ENTERPRISES ECONOMY AND MANAGEMENT

Baitenova L.M., Smykova M.R., Mutaliyeva L.M. Sources of competitive advantages formation in Kazakhstan hotel business	97
Bludova T.V., Kulyk A.B. The role of small dairy enterprises cooperation in regional development of agriculture	104
Korcsmaros E., Simonova M. Innovative activities of small and medium-sized enterprises in Komarno district (Slovak Republic)	111
Mok Kim Man M. Value of a brand name: application of Aaker's brand equity model	120
Polinkevych O.M. Assessment of external conditions for corporate governance at enterprises	126
Strasek S., Gubensek A. Pre- and post-acquisition performance of acquired firms in a small transition economy	133

ACTUAL PROBLEMS OF ECONOMICS

SCIENTIFIC ECONOMIC JOURNAL

№4(178) 2016

CONTENTS

PRODUCTIVE FORCES AND REGIONAL ECONOMY

Brzozowska A., Dacko M., Gorb O.O. Importance of logistics in sustainable development of rural areas	143
Wen L., Zhang J., Zhang A. Agricultural land resource curse as the driving-force for Wuhan metropolitan area	155
Zakirov R.T. Monotowns' economy diversification in East Kazakhstan region	170
Klymenko V.V., Akimova L.M., Korzh M.V. Regional aspects of middle class development in Ukraine	178
Kuznetsova N.V., Matev N.A., Kocheva E.V. Comprehensive evaluation of industrial production sectors of Russian Far Eastern federal district	189
Mironova M.D., Nugumanova L.F., Markova S.V. Innovative regional system of professional education as a factor of human capital development in the region	204
Mityay O.V. Assessment of competitive capacity of agrarian sector branches	213
Tyaglov S., Garibova E., Cheremina V. Cooperation of government agencies, enterprises and educational structures: regional features and prospects for integration	221

DEMOGRAPHY, LABOUR ECONOMY, SOCIAL ECONOMY AND POLICY

Baizholova R., Abylkassimova Z., Ramashova A. Problems of staffing for innovation sector	232
Gallo P., Tausova M., Gonos J. Leadership style model based on managerial grid	246
Kuosuwan B. Market factors influencing domestic passengers' decision to patronage "Thai Airways"	253
Muafi The role of robust business model in ensuring external fit and its impact on firms in social performance	257
Tejaningrum A., Azis A.M., Irfayanti M. Quality culture model for SMEs	265

MONEY, FINANCE AND CREDIT

Zorya S.P. Specific features or competition at insurance market of Ukraine	274
Oleshko A.A. Stabilization imperatives of state taxation policy	280
Seitim A.Y. Overview of bitcoin cryptocurrency and its compliance with key money functions	286

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

Korneeva T.A., Potasheva O.N. Developing the methods for the analysis of costs associated with quality	294
Maksymiv Y.V. Reporting as an important tool in ensuring interaction between stakeholders	304

CONTENTS

MATHEMATICAL METHODS, MODELING AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMICS

Akhmedov R. Social networking to expand brand awareness and influence on purchase intention	311
Biletskyi A.Ja. Matrix exchange protocol for encryption keys via open communication channels	318
El Khateeb T.T. Empirical investigation of agriculture exports and growth in Egypt: cointegration and causality analyses	327
Iemelyanov O.Y., Lesyk L.I., Petrushka T.O. Modelling the parameters for assessment of industrial enterprise's competitive potential	340
Kovbasiuk Y.V. Crowdsourcing as an instrument of authority	349
Kozlovskiy V.N., Zayatrov A.V., Afinogentova N.V. Forecasting the impact of seasonality factor in assessment of quality and costs of its maintenance under car warranty period	358
Kornieieva T.S. Rating method to estimate the impact of enterprise development factors on labour efficiency	368
Lutsiak V.V. Analysis of current status and prospects of small production enterprise based on its dynamic capabilities	386
Manzhos T.V., Melnyk O.O. Innovation diffusion model with advertising at a segmented market	401
Maslyhan O.O. The role of economic-mathematical modelling in increasing the effectiveness of current assets management: tourism enterprises case study	408
Nikolina I.I., Bondar M.V. Grounding the enterprise development options with application of production functions	416
Pedko I.A. Determination of competitive ability of companies producing concrete and concrete articles based on dual assessment of service performance	427
Petrushka I.M., Moroz O.I., Petrushka K.I. Mathematical modelling of saving technologies for wastewater treatment	433
Polozova T.V. Methodical support for estimation of innovative and investment development potential at enterprises	440
Semenov S.G., Gavrylenko S.Y., Chelak V.V. Developing parametrical criterion for registering abnormal behavior in computer and telecommunication systems on the basis of economic tests	451
<hr/>	
Information about the authors	460

Тетяна В. Полозова
**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ
МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА**

У статті запропоновано комбінований метод оцінювання можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, який ґрунтується на поєднанні експертного і статистичного методів. Розроблено структурно-логічну схему оцінювання можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, яка містить 3 основних блоки: інформаційно-експертний; розрахунково-аналітичний; графічний. Запропоновано методичний підхід до визначення показника можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства; можливість розвитку; експертний метод.

Форм. 12. Рис. 2. Табл. 1. Літ. 18.

Татьяна В. Полозова
**МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОЦЕНКИ
ВОЗМОЖНОСТИ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОГО
РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ**

В статье предложен комбинированный метод оценки возможности инновационно-инвестиционного развития предприятия, который основывается на сочетании экспертного и статистического методов. Разработана структурно-логическая схема оценки возможности инновационно-инвестиционного развития предприятия, которая содержит 3 основных блока: информационно-экспертный; расчетно-аналитический; графический. Предложен методический подход к расчету показателя возможности инновационно-инвестиционного развития предприятия.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционное развитие предприятия; возможность развития; экспертный метод.

Tetiana V. Polozova¹
**METHODICAL SUPPORT FOR ESTIMATION OF INNOVATIVE AND
INVESTMENT DEVELOPMENT POTENTIAL AT ENTERPRISES**

The article presents a method combining the evaluation of innovative and investment development of an enterprise which is the combination of expert and statistical methods. A structural-logical scheme for estimating the innovative and investment development of the enterprise is proposed, containing 3 main sections: information and expertise; analytical and graphical. A methodical approach to calculation of opportunities innovative and investment development of the enterprise is offered.

Keywords: enterprise innovative and investment development; development opportunity; expert method.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання в Україні вимагають активізації інноваційно-інвестиційних процесів, що є платформою для якісних зрушень у науково-технічній базі промислових підприємств та покращення кінцевих економічних результатів їх виробничо-господарської діяльності. Базовим елементом формування стратегічного фарвату інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства має бути створення ефективних меха-

---

¹ Kharkiv National University of Radioelectronics, Ukraine.

нізмів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на основі взаємодії та збалансованості усіх складових інноваційно-інвестиційного процесу, забезпечення високих темпів інноваційного розвитку через підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів. Це обумовлює необхідність розробки та використання відповідного методичного забезпечення оцінки можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства (І-ІРП) в сучасних умовах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням методичного забезпечення оцінки рівня та управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств присвятили свої роботи О.В. Коваленко [6], В.Л. Конашук [7], Е.Г. Мороз [10], М.В. Обертайло [14; 15], В.В. Прохорова [12; 13], В.Г. Семенова [14; 15], Г.М. Шамота [18] та інші. Проблеми інноваційного розвитку підприємств та його оцінювання висвітлено у роботах таких вчених, як: О.Я. Галушак [3], Н.Ю. Жаровська [3], С.М. Ілляшенко [5; 11], Л.Я. Малуца [9], О.В. Ставицький [17] та інших. На увагу заслуговують дослідження С.Л. Благодетелевої-Вовк, у яких розглянуто питання можливості розвитку та можливості занепаду в контексті інноваційної діяльності підприємства [1; 2].

Аналізу методичного забезпечення оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств присвячена робота [15], де висловлюється думка, що на сьогодні одним з найбільш вдалих способів визначити рівень інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства є розрахунок інтегрального показника, хоча авторський підхід не запропонований.

Такої ж думки дотримуються В.В. Прохорова і О.О. Мушников [13] пропонуючи методику оцінювання рівня стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку з урахуванням стадії життєвого циклу підприємств машинобудування. Слід зазначити, що запропонований підхід не враховує ймовірнісний характер впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ.

Для урахування ймовірнісної природи факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ у роботі [5] автором запропоновано методику на основі використання коефіцієнтів упевненості. Проте сама методика спрямована на оцінювання можливості реалізації варіанту розвитку при розробці і просуванні нової продукції на ринку [5, 177], тобто оцінювання тільки ринкових можливостей, а не можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Спробою врахувати фактори впливу внутрішнього і зовнішнього походження на інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства стали дослідження [12]. Однак дані розробки обмежені теоретичною систематизацією та побудовою концептуальної моделі впливу ризиків на формування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислових підприємств.

На особливу увагу заслуговують наукові погляди С.Л. Благодетелевої-Вовк, яка запропонувала підхід до оцінювання економічного розвитку на основі теорії можливостей розвитку і можливостей занепаду підприємства [1; 2]. У роботі зазначено, що використання можливостей розвитку приводить до підвищення рівня ефективності функціонування як окремих господарських суб'єктів, так і фінансово-економічної системи в цілому.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Результати наукового пошуку свідчать про відсутність єдиного підходу та недостатню розробленість методичного забезпечення для оцінювання можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, що обумовлює необхідність подальших наукових досліджень по даній проблематиці.

Метою дослідження є розробка моделі оцінювання можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства (І-ІРП).

Основні результати дослідження. На основі підходу, викладеного в [1; 2], у даному дослідженні запропоновано для оцінки можливості І-ІРП використати концепцію можливостей розвитку і можливостей занепаду. Враховуючи результати наукових досліджень, представлених у роботах [5; 11], слід зазначити, що вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ на І-ІРП має ймовірнісний характер. Тому урахування такого впливу можуть бути застосовані експертні методи, що дозволяють приймати рішення за умов неповної, неточної та суперечливої інформації. Застосування даного методу в чистому вигляді надає занадто суб'єктивну оцінку явища або процесу, а тому потребує коректної математичної обробки результатів опитування експертів з подальшим використанням ймовірнісних характеристик, таких як дисперсія, середньоквадратичне відхилення тощо.

У зв'язку з цим у даному дослідженні запропоновано комбінований метод, за яким процес оцінювання можливості І-ІРП передбачає поєднання експертного і статистичного методів.

Структурно-логічна схема оцінювання можливості І-ІРП наведена на рис. 1.

Як цільовий параметр І-ІРП запропоновано використати показник ринкової вартості підприємства (РВП), який характеризуватиме внутрішній стан підприємства, його зв'язок із зовнішнім середовищем, а також рівень розвитку його інноваційно-інвестиційної спроможності. На основі підходу, викладеного у [8], запропоновано РВП обчислювати за формулою [16]:

$$РВП = \frac{ЕВІТ}{D} \times 100, \quad (1)$$

де *ЕВІТ* – сума прибутку до сплати процентів і податків за рік (аббревіатура назви показника англ. – Earnings Before Interest and Taxes); *D* – середньорічна процентна ставка за депозитами.

Підготовка початкової інформації для експертної процедури передбачає формування переліку індикаторів-стимуляторів (дестимуляторів), що впливають на можливість інноваційно-інвестиційного розвитку (занепаду) підприємства. Індикатори-стимулятори є детермінантами, які посилюють можливість використання інноваційно-інвестиційного потенціалу, активізують та підвищують інноваційно-інвестиційну спроможність підприємства. Індикатори-дестимулятори, навпаки, є детермінантами, що послаблюють можливість використання інноваційно-інвестиційного потенціалу, знижують активність та інноваційно-інвестиційну спроможність підприємства.

У [1] до стимуляторів запропоновано віднести: впровадження у виробництво нових конкурентоспроможних видів продукції; впровадження нових технологій; впровадження нової техніки; освоєння нових ринків збуту;

освоєння нових ринків сировини; вдосконалення організації виробництва; вдосконалення системи управління; посилення мотивації до праці; скорочення витрат; збільшення суми прибутку. До дестимуляторів можна віднести: виробництво неконкурентоздатної продукції; використання застарілих технологій та застарілої техніки; втрата ринків збуту; втрата ринків сировини; недоліки в організації виробництва та в системі управління; послаблення мотивації до праці; зростання витрат; скорочення прибутку.

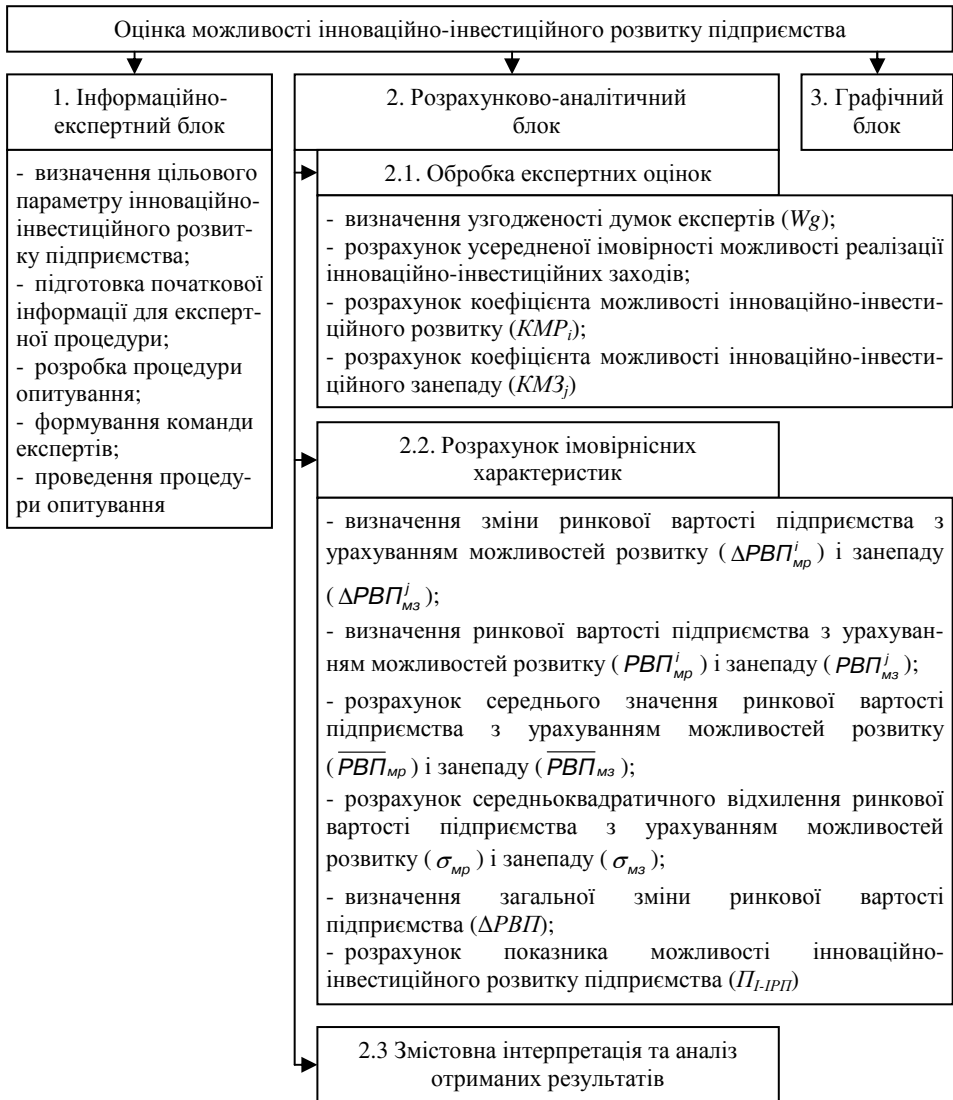

Рис. 1. Структурно-логічна схема оцінювання можливості І-ІРП, авторська розробка

Розробка процедури опитування передбачає визначення переліку основних завдань, які ставляться перед експертами, а саме:

- оцінювання рівня компетентності експертів шляхом самооцінки;
- складання переліку найбільш впливових індикаторів-стимуляторів та індикаторів-дестимуляторів на можливості інноваційно-інвестиційного розвитку та інноваційно-інвестиційного занепаду;
- визначення експертами ймовірності реалізації певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку та інноваційно-інвестиційного занепаду підприємства;
- оцінювання експертами значущості певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку та інноваційно-інвестиційного занепаду підприємства.

При формуванні команди експертів чисельність і склад групи мають бути такими, щоб одержати достовірне рішення з урахуванням виділених ресурсів. У групу експертів не слід включати зацікавлених осіб, необхідно прагнути до незалежної експертизи. Звичайно, вибираючи кандидатів в експерти, виходять із компетентності того або іншого фахівця в області його безпосередньої діяльності.

Компетентність експертів практично неможливо визначити за об'єктивними статистичними даними, найчастіше вона визначається шляхом самооцінки експертів. При цьому індивідуальна самооцінка складається виходячи з інформованості по даній проблемі та коефіцієнта аргументації. Коефіцієнт компетентності експерта (κ_E) визначається як середньоарифметичне коефіцієнтів інформованості (κ_i) та аргументації (κ_a) [4].

Безпосередньо проведення процедури опитування передбачає:

- визначення експертами ймовірності реалізації певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку (ρ^j_p) та інноваційно-інвестиційного занепаду (ρ^j_z) підприємства;
- оцінку експертами значущості певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку (z^j_p) та інноваційно-інвестиційного занепаду (z^j_z) підприємства. Визначається шляхом їх впорядкування в певній послідовності за порядковою шкалою виміру. При цьому мінімальне значення привласнюється менш значущому індикатору, а максимальне – індикатору, що найбільше впливає на можливості інноваційно-інвестиційного розвитку та занепаду підприємства.

Розрахунково-аналітичний блок запропонованої схеми оцінювання можливості І-ІРП містить 3 підблоки: обробка експертних оцінок; розрахунок імовірнісних характеристик; змістовна інтерпретація та аналіз отриманих результатів.

Визначення узгодженості думок експертів дозволяє оцінити ступінь згоди експертів в оцінці факторів, що впливають на можливість інноваційно-інвестиційного розвитку і дозволяють більш обґрунтовано приймати інноваційно-інвестиційні рішення. Для цього розраховується дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g) як відношення дисперсії (D) до її максимального значення ($D_{\max}$) [4, 74; 16, 41].

Оскільки опитування експертів пов'язане з оцінюванням реалізації інноваційно-інвестиційних заходів, що формують можливості як розвитку, так і занепаду, дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g) доцільно розрахувати для обох варіантів оцінок. Так, узгодженість думок експертів щодо значущості індикаторів-стимуляторів (дестимуляторів) визначатиметься через дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g^i), який розраховується за формулою:

$$W_g^i = \frac{12 \sum (z_i - \bar{z})^2}{t^2(n^3 - n)}, \quad W_g^j = \frac{12 \sum (z_j - \bar{z})^2}{t^2(m^3 - m)}, \quad (2)$$

де z_i (z_j) – групова оцінка значущості за кожним індикатором-стимулятором ($i = \overline{1, n}$) (індикатором-дестимулятором ($j = \overline{1, m}$); $\bar{z}$ – середнє арифметичне метичне значення групових оцінок значущості індикаторів-стимуляторів (дестимуляторів); t – число експертів; n – кількість індикаторів-стимуляторів; m – кількість індикаторів-дестимуляторів.

Максимальне значення дисперсії може бути отримане, якщо всі експерти нададуть однакову оцінку кожному стимулятору (дестимулятору), що формують можливості інноваційно-інвестиційного розвитку (занепаду) підприємства. Якщо узгодженості зовсім немає, то відсутній зв'язок між оцінками й коефіцієнт $W_g \rightarrow 0$. Для одержання об'єктивних даних задається значення $W_g \geq 0,5$, якщо $W_g \leq 0,5$, то слід провести опитування ще раз.

Необхідність розрахунку усередненої імовірності можливості реалізації інноваційно-інвестиційних заходів обумовлена тим, що кожен з експертів виставляє свою оцінку ймовірності в процентах та їхні думки незалежні один від одного. У зв'язку з цим, вважається за необхідне введення усередненої оцінки ймовірності реалізації інноваційно-інвестиційних заходів (p') таким чином, щоб $p' = 1$. Усереднену оцінку ймовірності реалізації інноваційно-інвестиційних заходів, що впливають на можливість розвитку (p'_p) та на можливість занепаду (p'_z) пропонується розраховувати за формулами:

$$p'_p = \frac{\sum_{E=1}^t p_{it}}{\sum_{I=1}^s \sum_{E=1}^t p_{it}} \quad (i = \overline{1, n}), \quad p'_z = \frac{\sum_{E=1}^t p_{jt}}{\sum_{I=1}^s \sum_{E=1}^t p_{jt}} \quad (j = \overline{1, m}), \quad (3)$$

де p_{it} – імовірність реалізації інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість розвитку, виставлена t -м експертом по i -му індикатору-стимулятору (тут сума всіх p'_{ip} дорівнює 1); p_{jt} – імовірність реалізації інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість занепаду, виставлена t -м експертом по j -му дестимулятору (тут сума всіх p'_{jz} дорівнює 1).

Наступним етапом обробки експертних оцінок є розрахунок коефіцієнта можливості інноваційно-інвестиційного розвитку (KMP^i) у разі впливу i -го індикатора-стимулятора та коефіцієнта можливості інноваційно-інвестиційного занепаду (KMP^j) у разі впливу j -го індикатора-дестимулятора, які обчислюються за формулами:

$$KMP^i = \frac{\sum_{E=1}^t p_p^i \times z_{it} \times k_E}{\sum_{l=1}^s \sum_{E=1}^t p_p^j \times z_{it} \times k_E} (i = \overline{1, n}), \quad KMZ^j = \frac{\sum_{E=1}^t p_a^j \times z_{jt} \times k_E}{\sum_{l=1}^s \sum_{E=1}^t p_a^j \times z_{jt} \times k_E} (j = \overline{1, m}), \quad (4)$$

де z_{it} – оцінка значущості інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість розвитку, виставлена t -м експертом по i -му індикатору-стимулятору; k_E – попередньо оцінена компетентність експертів ($E = \overline{1, t}$); z_{jt} – оцінка значущості інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість занепаду, виставлена t -м експертом по j -му індикатору-дестимулятору.

Запропоновані коефіцієнти можливості розвитку і можливості занепаду призначені скорегувати розрахункову величину ринкової вартості підприємства (РВП_р) у разі впливу i -го стимулятора (j -го дестимулятора).

Другий підблок розрахунково-аналітичного блоку передбачає розрахунок імовірнісних характеристик.

Визначення зміни ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку під впливом i -го індикатора-стимулятора (ΔRVP_{MP}^i) здійснюється за формулою:

$$\Delta RVP_{MP}^i = RVP_p \times KMP^i, \quad (5)$$

де RVP_p – розрахункове значення ринкової вартості підприємства.

Визначення зміни ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду під впливом j -го індикатора-дестимулятора (ΔRVP_{M3}^j) здійснюється за формулою:

$$\Delta RVP_{M3}^j = RVP_p \times KMZ^j. \quad (6)$$

Визначення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку під впливом i -го індикатора-стимулятора (RVP_{MP}^i) здійснюється за формулою:

$$RVP_{MP}^i = RVP_p + \Delta RVP_{MP}^i = RVP_p \times (1 + KMP^i). \quad (7)$$

Визначення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду під впливом j -го індикатора-дестимулятора (RVP_{M3}^j) здійснюється за формулою:

$$RVP_{M3}^j = RVP_p + \Delta RVP_{M3}^j = RVP_p \times (1 + KMZ^j). \quad (8)$$

Розрахунок середнього значення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку ($\overline{RVP}_{MP}$) і з урахуванням можливості занепаду ($\overline{RVP}_{M3}$) здійснюється за формулами:

$$\overline{RVP}_{MP} = \frac{1}{n} \times \sum_{i=1}^n RVP_{MP}^i, \quad \overline{RVP}_{M3} = \frac{1}{m} \times \sum_{j=1}^m RVP_{M3}^j. \quad (9)$$

Щоб урахувати коливання ринкової вартості підприємства в разі впливу реалізації певних інноваційно-інвестиційних заходів, необхідно розрахувати середньоквадратичне відхилення.

Середньоквадратичне відхилення ринкової вартості підприємства під впливом індикаторів-стимуляторів (σ_{MP}) та індикаторів-дестимуляторів (σ_{M3}) розраховується за формулами:

$$\sigma_{MP} = \sqrt{\sum_{i=1}^n (PB\Pi_{MP}^i - \overline{PB\Pi_{MP}})^2 \times p_i^j}, \quad \sigma_{M3} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (PB\Pi_{M3}^j - \overline{PB\Pi_{M3}})^2 \times p_j^j}. \quad (10)$$

На основі проведених розрахунків можна обчислити загальне змінення ринкової вартості підприємства одночасно під впливом стимулюючих і дестимулюючих факторів за формулою:

$$\begin{aligned} \Delta PB\Pi &= \left(\sum_{i=1}^n PB\Pi_{MP}^i - n \times PB\Pi_p \right) + \left(\sum_{j=1}^m PB\Pi_{M3}^j - m \times PB\Pi_p \right) = \\ &= \sum_{i=1}^n \Delta PB\Pi_{MP}^i + \sum_{j=1}^m \Delta PB\Pi_{M3}^j. \end{aligned} \quad (11)$$

Розрахунок показника можливості I-ІРП (Π_{I-IP}) запропоновано визначити за формулою:

$$\Pi_{I-IP} = \frac{\sum_{i=1}^n PB\Pi_{MP}^i - n \times PB\Pi_p}{\left| \sum_{j=1}^m PB\Pi_{M3}^j - m \times PB\Pi_p \right|}. \quad (12)$$

Запропонований показник (Π_{I-IP}) може використовуватися для порівняння можливостей розвитку підприємства у динаміці, що дозволяє визначити тренд і спрогнозувати інноваційно-інвестиційні можливості розвитку, застосовуючи отримані результати при стратегічному плануванні діяльності підприємства.

Кожен із запропонованих показників у розрахунково-аналітичному блоці може розраховуватися як для досліджуваного підприємства, так і для підприємств, які входять до аналітично-дослідницької панелі.

Третій підблок «Змістовна інтерпретація та аналіз отриманих результатів» розрахунково-аналітичного блоку передбачає опис отриманих результатів (табл. 1).

Вплив стимулюючих і дестимулюючих факторів характеризується зміною величини ринкової вартості підприємства, що необхідно проаналізувати в динаміці. З метою позиціонування можливостей розвитку досліджуваного підприємства у конкурентному просторі необхідно порівняти зазначені показники з показниками підприємств-конкурентів.

Аналітичні висновки за наведеними даними дозволяють отримати інформацію про підприємства, чиї можливості інноваційно-інвестиційного розвитку краще (або гірше). Така інформація важлива як для підприємства з метою позиціонування в конкурентному інноваційно-інвестиційному просторі, так і для потенційних інвесторів для критеріального ранжування об'єктів інвестування та вибору оптимального варіанту вкладання коштів.

Третій блок запропонованої схеми оцінювання можливості I-ІРП передбачає графічну інтерпретацію отриманих результатів. Значення показника оцінки можливості I-ІРП (Π_{I-IP}) з метою спрощення візуального сприйняття

може бути інтерпретоване графічно за ряд років. Отримані значення показників ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку, з урахуванням можливості занепаду та розрахункового (базового) значення цього показника (за статистичними даними підприємства в аналізованому періоді) також можна використати для графічної просторової інтерпретації.

Таблиця 1. Змістова інтерпретація значення показника Π_{I-IP} , авторська розробка

Значення показника Π_{I-IP}	Співвідношення стимулюючих і дестимулюючих факторів	Характеристика стану розвитку підприємства
$\Pi_{I-IP} > 1$	Вплив стимулюючих факторів більше за вплив дестимулюючих факторів	Такий стан характеризується стійким розвитком, що супроводжується підвищенням ефективності діяльності підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової та підвищенням ринкової вартості підприємства
$\Pi_{I-IP} = 1$	Вплив стимулюючих і дестимулюючих факторів збалансований	Такий стан вимушує підприємство залишатися на досягнутому рівні інноваційно-інвестиційного розвитку
$\Pi_{I-IP} < 1$	Вплив стимулюючих факторів менше за вплив дестимулюючих факторів	Такий стан характеризується занепадом, що супроводжується зниженням ефективності діяльності підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової та зниженням ринкової вартості підприємства

На рис. 2 значення на вісі OX відповідає середньому значенню показника ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку ($\overline{PBП_{MP}}$). На вісі OY відкладається середнє значення показника ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду ($\overline{PBП_{M3}}$). На вісі OZ – значення показника розрахункової ринкової вартості підприємства за статистичними даними в аналізованому періоді ($PBП_p$).

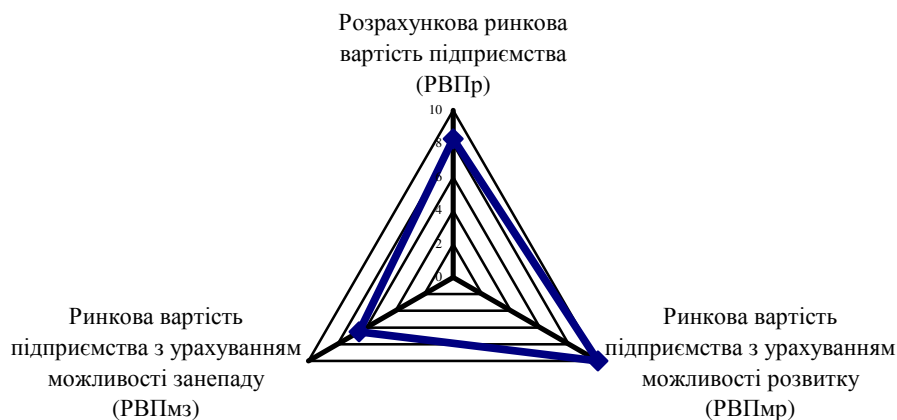

Рис. 2. Просторова графічна інтерпретація ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку та можливості занепаду, авторська розробка

Для потенційно існуючих інноваційно-інвестиційних реалій приймається, що коли вони відсутні, показник набуває значення 0, якщо констатується їх наявність — показник приймає значення до $+\infty$. Таким чином, в даній системі можна відтворювати можливість І-ІРП за певний період (фінансовий рік), відкладаючи по всім відповідні розраховані значення будь-яких показників кінцевого результату, можливості розвитку і можливості занепаду.

За допомогою даного способу відображення можна наглядно бачити зміни ринкової вартості підприємства як цільового параметру інноваційно-інвестиційного розвитку за різні періоди часу, що полегшує аналіз ситуації та інтуїтивне сприйняття інформації.

Висновки. У даному дослідженні запропоновано комбінований метод оцінки можливості І-ІРП, який ґрунтується на поєднанні експертного і статистичного методів. Представлена структурно-логічна схема оцінки можливості І-ІРП. Як цільовий параметр І-ІРП пропонується застосовувати показник ринкової вартості підприємства. Запропоновано методичний підхід до визначення показника можливості І-ІРП, який може використовуватися для порівняння можливостей розвитку підприємства в динаміці, що дозволяє визначити тренд і спрогнозувати інноваційно-інвестиційні можливості розвитку, застосовуючи отримані результати при стратегічному плануванні діяльності підприємства.

Методичне забезпечення оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку дозволить оцінити потенційні можливості реалізації стратегічних напрямів діяльності підприємства в інноваційно-інвестиційному просторі та забезпечить отримання інформаційної бази для оптимального вибору привабливих підприємств з точки зору потенційного інвестора.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку методичного інструментарію для оцінювання ймовірності досягнення ринкової вартості підприємства в заданому інтервалі відхилень під впливом стимулюючих або дестимулюючих факторів.

1. *Благодетєлева-Вовк С.Л.* Методики розрахунку можливостей розвитку і можливостей занепаду в грошовому еквіваленті та визначення стану ефективності діяльності промислових підприємств // www.blagodeteleva-vovk.com.

2. *Благодетєлева-Вовк С.Л.* Можливості розвитку та можливості занепаду в контексті інноваційної діяльності суспільства // www.blagodeteleva-vovk.com.

3. *Галушак О.Я., Жаровська Н.Ю.* Дослідження інноваційного розвитку машинобудівних підприємств з урахуванням основних ризик-факторів // Соціально-економічні проблеми і держава.— 2012.— Вип. 2.— С. 67–73.

4. *Іванілов О.С.* Економічні ризики у діяльності підприємств: сутність, методи оцінки, шляхи зниження // Economic efficiency of business in the conditions of unstable economy: Collective monograph. — Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America, 2015. — P. 65–83.

5. *Ілляшенко С.М., Біловодська О.А.* Управління інноваційним розвитком промислових підприємств: Монографія. — Суми: Університетська книга, 2010. — 281 с.

6. *Коваленко О.В., Борисова Я.Г.* Управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислового підприємства // www.zgia.zp.ua.

7. *Конашук В.Л., Ковальова В.Ю.* Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств транспортного машинобудування // www.zgia.zp.ua.

8. *Лисенко Н.О., Білошкурська Н.В.* Економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки агропромислових підприємств: Монографія. — Умань: Візаві, 2014. — 257 с.

9. *Малюта Л.Я.* Оцінювання рівня інноваційного розвитку промислового підприємства // Соціально-економічні проблеми і держава.— 2011.— Вип. 1 // sepd.tntu.edu.ua.

10. *Мороз Е.Г.* Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств сфери водного господарства України // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування.– 2012.– №3. – С. 172–179.
11. Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком: Монографія / За ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Папірус, 2011. – 644 с.
12. *Прохорова В.В., Дем'яненко Т.І.* Вплив ризиків на формування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислових підприємств залізничного транспорту // *Економіка и управление.*– 2013.– №1. – С. 42–48.
13. *Прохорова В.В., Мушников О.О.* Методика оцінки рівня стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств // *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики.*– 2014.– №2. – С. 42–48.
14. *Семенова В.Г., Обертайло М.В.* Інноваційно-інвестиційний розвиток як основа конкурентоспроможності промислових підприємств // *dspace.oneu.edu.ua.*
15. *Семенова В.Г., Обертайло М.В.* Методики аналізу показників інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств // *Економічний аналіз: Зб. наук. праць Терн. націон. екон. ун-та.*– 2012.– Вип. 10, Ч. 3. – С. 382–387.
16. Система фінансового контролю в Україні: сучасний стан організації та перспективи розвитку: Монографія / Л.В. Дікань, Ю.О. Голуб, Н.В. Синюгіна, Н.М. Шульга, Т.В. Мултанівська, Т.С. Воїнова; За заг. ред. проф. Л.В. Дікань. – Х.: ХНЕУ, 2010. – 96 с.
17. *Ставицький О.В.* Аналіз здатності підприємства до інноваційного розвитку // *Економіка та менеджмент: перспективи розвитку: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 22–24 червня 2012 року) / За заг. ред. О.В. Прокопенко.* – Суми: СумДУ, 2012. – С. 129–130.
18. *Шамота Г.М.* Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств України в кризових умовах // *Вісник Сумського національного аграрного університету.*– 2011.– Вип. 5/2. – С. 140–145.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2015.